

OKRUGLI STOL O PREVOĐENJU MAGRISOVIH DJELA, DORUČAK S

PREVESTI KNJIGU znači prevesti

Svaki jezik ima drugačiju sintaksu, ima nešto manje ili više u odnosu na drugi, članove, padeže, drukčije prijedloge, u nekim jezicima jedna boja označava radost, a u drugima veliku tugu. Zbog toga je tu potreban veliki rad i trud, znanje, koncentracija i umijeće

PULA - Nije važno što se prevodi, već kako se to čini, kazao je Silvio Forza, čelni čovjek Edita na tribini posvećenoj prevodenju Magrisovih djela koja je upriličena u subotu navečer u prepunoj pulskoj Zajednici Talijana, a u sastavu Sa(n)jma knjige u Istri.

O djelu velikog talijanskog književnika, germanista i kolumnista govorila je njegova prevoditeljica na hrvatski Ljiljana Avirović te Nenad Popović u ime Durieuxa, koji objavljuje prijevode njegovih djela na hrvatski.

Nazočni su tako mogli saznati zašto je prevoditelj toliko važan, a Claudio Magris, govoreći o svojim prijevodima na hrvatski, kazao je da su on i Ljiljana Avirović koautori, da to više nisu samo njegove knjige, već njihove knjige.

Ponovno kreiranje svijeta

- Prevodenje znači ponovno kreiranje svijeta, nije to poput pisanja obavijesti "trgovina radi do 18 sati", kada treba doslovno i bukvalno prenijeti informaciju. Razmislimo samo koliko su međusobno različiti jezici i dijalekti, i koliko ih ima na svijetu. Svaki jezik ima drukčiju sintaksu, svaki jezik ima nešto manje ili više, ima članove, padeže, drukčije prijedloge, u nekim jezicima jedna boja označava radost, a u drugima veliku tugu. Zbog toga je tu potreban veliki rad i trud, znanje, koncentracija i umijeće, a Ljiljana Avirović to majstorski čini. Mi uvijek u četiri oka, budući da živimo u Trstu, govorimo o dilemama vezanim za prevodenje, tražimo rješenja, a s prevoditeljima koji

Brojna publika u Zajednici Talijana

su fizički daleko se dopisujem, no s Ljiljanom ne. Kod prijevoda je vrlo važan ritam, prevesti knjigu znači prevesti glazbu. Ja primjerice ne znam hrvatski, a Ljiljana Avirović mi je pročitala jedan kratak ulomak iz jedne moje knjige, naravno bio je to ulomak gdje se ne spominju nikakva imena ili toponimi, ili što drugo karakteristično, i ja sam po glazbi tih prozaičnih rečenica dokučio o kojoj je knjizi riječ, kazao je Magris.

Ljiljana Avirović je kazala da treba postojati neka ljubav između prevoditelja i djela koje prevodi, jer nekada se iz samoga prijevoda, iako je riječ o vrhunskom prevoditelju vidi da mu određeno djelo nije leglo. Kazala je da nikakva teorija ne može pomoći pri prijevodu, kada se naide na neki praktičan problem, premda postoje vrlo vrijedna djela o toj tematici, no da je prevoditelj taj koji mora iznaći pravilna rješenja.

Od prevodenja se ne živi

Naglasila je i da se od prevodenja, premda je to zahtjevan posao, ne može živjeti. Napo-

Doručak s turskim autoricama

Ljiljana Avirović: Knjigu prije prevodenja pročitam tri puta

TURSKIM SPISATELJICAMA I ODVRATNE PRIČE

NJIGU glazbu

menula je da prevodi oko četiri sata dnevno te da nažalost vrlo često postoje i ti nesretni rokovi koje treba poštovati i koji ne pogoduju kreativnosti.

Govorila je da se uživi s knjigom koju mora prevesti, ali da i sama nekada griješi te da ne postoje knjige bez grešaka i da jedino "štivo" bez grešaka bi trebao biti vozni red vlakova.

Navela je i neke primjere kada je prevoditelj u nedoumici nakon što pročita tekst te da treba razmotriti sve rješenja koja rječnik nudi, ali i razmišljati dublje i značajnije. Knjigu pročita uvijek tri puta prije negoli je počne prevoditi. Pričala je i o tome kako izbjegava objašnjenja u fusnotama.

Nenad Popović je naglasio veliku ulogu Ljiljane Avirović kao mosta među dvjema kulturama te njezin izvrstan rad, a Silvio Forza moderirao je tu raspravu na vrlo konstruktivan način, uz obilje zanimljivih primjera.

Supruga Claudia Magrisa Jole Zanetti predstavila je u subotu poslijepodne u Crvenoj dvorani Doma hrvatskih branitelja hrvatski prijevod svo-

Claudio Magris ponovno gost pulskog sajma

je knjige "Racconti sgradevoli", što ju je Ljiljana Avirović za Durieux prevela kao "Odvratne priče".

Nenad Popović je za ovu knjigu rekao da je riječ o najradikalnijoj prozi koju je ikada pročitao, i da su to prije strašne negoli odvratne priče. Autorica tu prikazuje, naglasio je Popović, duševnu ljudsku stranu krajnje boli. Rekao je da mu se okrenuo želudac kada je počeo čitati i da je to knjiga koja se ne zaboravlja.

- Tu knjigu sam počela pisati bez kakvog plana, pro-

jekta, to su kratke priče koje su bolne i predstavljaju tamnu stranu života, odnosno mračnu stranu gubitnika. Nisam htjela tu iznijeti neku filozofiju života ili o životu, već samo predstaviti jednu stranu života, kazala je Zanetti. Rekla je i da su te protagonisticke nerijetko i same zle, frustrirane.

Ayfer Tunç i Ece Temelkuran turske spisateljice i angažirane intelektualke bile su gošće jučerašnjeg Doručka s autorom, a one su, kako je naglasio Šiljak, za razliku od Orhana Pamuka govorile turski.

O turskim ženama

- Umjetnost je opća i univerzalna. Često od nas očekuju da budemo autorice nekakvih egzotičnih, orijentalnih tekstova, no turska je književnost nešto posve drugo, kazala su ove simpatične i vrlo angažirane turske autorice.

Saznali smo da su kod njih obrazovane žene prilično emancipirane, a da nisu emancipirane one iz ruralnih, siromašnih krajeva. Ima i puno novinarki, no malo njih na visokim pozicijama, a sve više i više novinara ostaje bez posla, jer, kako saznajemo, gazde medijskih kuća se bave i drugim stvarima.

Ayfer Tunç govorila je i o svojem djelu "Noć zelene čarobnice", ističući da je prije ovoga djela napisala još jedno s istim glavnom protagonistkinjom te da za pisanje ove knjige nije utrošila previše vremena. Naklada ove knjige za prvo izdanje je iznosila deset tisuća primjeraka, a sada oko 17 tisuća.

Bilo je i govora o usamljenosti, te o tome kako je pisanje način liječenja traumi iz djetinjstva te način na koji se želi biti shvaćen.

Ece Temelkuran vodeća je turska novinarka i poznata politička komentatorica. Diplomirala je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Ankari. Redovito piše za turske novine Habertürk. Usredotočena je na ženske aktivnosti i političke probleme na jugoistoku Turske, o čemu je govorila i tijekom Doručka s autorom. Obje su autorice na Šiljkovo pitanje o ljubavnom životu bile prilično suzdržane.

Saznali smo da je, po njima, Izmir sličan Splitu, te da je u Turskoj autocenzura jača od same cenzure. Ove su autorice čule za Andrića, ali nisu, kako otkrivamo čule primjerice za Selimovića ili za Krležu.

Ece Temelkuran predstavila je preksinoc i svoje djelo "Deep Mountain" koje kod nas nije prevedeno, a gdje je bilo govora o tursko-armenskim odnosima i gdje su nazočni mogli štošta saznati o ovoj problematici.

Vanesa BEGIĆ
 Snimio Andreas KANCELAR